

tanak és vétkeznek azok a «nagyszabású» államférfiak, akik eféle «kicsinyességekkel» nem törődnek s a közoktatási miniszterek kezét annyira megkötik. i.

Magyar Középiscola 1918: 3—4. sz. Karsai Ervin «A szociális és állami pedagógia viszonya» c. cikkében elől az egyéni és a társadalmi nevelés viszonyáról szól s e részben abban állapodik meg, hogy «a nevelés szociális mozzanatainak erőteljesebb hangsúlyozása csak abban az esetben jogosult, ha az individualizmus túlzásaival szemben orvoslattal kell élnünk. De hiba volna és ellenkező véletbe esnénk, ha a nevelés szocializálása kedvéért az egyéniség jogaira tekintettel nem lennénk vagy ha a szociális tényezők közül valamelyiknek a többiek rovására túlságos befolyást biztosítanánk». E tételtől indulva tovább, arra az eredményre jut, hogy «a szociális pedagógiát az állammal azonosítani csak doktrinár álláspontonról lehet s ahol az állam a többi közösségeket abszorbeálni vagy egészséges érvényesüléseket gátolni igyekszik, ott az iskolaügy nem fejlődik szerzesen, hanem komplikációkat idéz elő az állami életben, melyek a nemzet életerejére bénítólag hatnak», «... a családi és vallási kötelek sokkal mélyebben gyökereznek az emberi természet őstalajában, mint az államiak» s «azért egészséges nemzeti iskolázás csak ott fejlődhetik, ahol az állam nem nyúl bele kiméretlen kézzel a család szentélyébe s nem nehezedik rá hatalmi erejének súlyával a vallásból eredő közösségek nevelő munkájába, hanem szabad mozgást, levegőt biztosít nekik s csak az állami érdekek legfőbb védelme szempontjából szabályozza s őrzi ellen működéseket». Végül idézi Kerschensteinernek azt a mondását, hogy az a legjobb állam, amely polgárainak «az egyén, a család vagy a község személyes és politikai szabadságát biztosítva, a leghatalmasabb egységbe tudja őket összeforrasztani». — Kétségtelen, hogy itt művelődési politikánk alapkérdéséről van szó s nagyon szükséges, hogy folyóirataink ezt több oldalról megvitassák; igaz ugyan, hogy ebben a kérdésben nemcsak erős, ellentétes meggyőződések, hanem hatalmi érdekek is ütköznek, de olyan időket élünk, amelyek — éppen a tények erejénél fogva — az új életre való előkészülés irányának újabb megfontolását követelik. Ma lehet reménység a megértésre, ha azt tartjuk szem előtt, amivel a szerző sorait végzi: a hatalmas egységet. Ennek a kényszerítő szükségét látva, le kell mondani mindenről, ami ezt gátolja. Ebben egyfelől az a gondolat a vezető, hogy egyik résznek sem szabad magát az egésznek a helyére állítania a lelkekben; másfelől pedig az, hogy az egységet nem az egyformaságban, hanem a különböző elemek összhangjában kell keresnünk. Ennek a kifejtésére volna szükség. i.

Népjóléti Közlöny. Budapest székesfőváros népjóléti központjának hivatalos lapja 1918: 6. számában részletes tudósítást közöl a Központ népművelő szakosztályának megalakulásáról. E szakosztállyal létesítik a főváros részére azt a szabadoktatási helyi bizottságot, amelyet a szabadoktatásról szóló legutóbbi miniszteri rendelet a törvényhatóságokban előír. A szakosztálynak tíz alosztálya van: 1. elemi ismereteket terjesztő, 2. munkásgimnáziumi, 3. szabadliceális, 4. szakoktatási, 5. testnevelési, 6. könyv-